

4. Odpoveď ministerky kultúry Slovenskej republiky N. Milanovej na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky M. Svrčka podanú 30. novembra 2020 vo veci obnovy hradu Krásna Hôrka

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Natália Milanová
ministerka
a predsedníčka Rady vlády
Slovenskej republiky pre kultúru
Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava

Bratislava 15. 12. 2020
Číslo listu: MK-6556/2020-110/24455

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania:		
29 -12- 2020		
Číslo spisu. PREDs- 297-1/2020		
Listy: 4/-	Prílohy: 0/-	
RZ	ZH	LU

Vážený pán poslanec,

na požiadanie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky (list č. PREDs-297/2020 zo dňa 1. decembra 2020) zasielam odpoveď na Vašu interpeláciu, podanú dňa 30. novembra 2020 vo veci obnovy národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) hrad Krásna Hôrka. K jednotlivým otázkam uvedeným v interpelácii Vám zasielam nasledovné informácie:

Otázka č. 1: Aká je momentálna situácia súvisiaca s obnovou hradu Krásna Hôrka?

Na obnove hradu Krásna Hôrka sa neustále pracuje už od roku 2012 a v súčasnosti sme uprostred procesu obnovy. Boli už zrealizované početné výskumné, sanačné, prípravné, zabezpečovacie práce, projektové činnosti a tiež aj časti stavby trvalého charakteru (strešné konštrukcie). Pristúpilo sa aj k rozsiahlemu reštaurovaniu nástenných malieb hradnej kaplnky a k odbornému ošetrovaniu zbierkových predmetov zo zbierkového fondu hradu.

Od začiatku procesu obnovy bola potrebná spolupráca s Krajským pamiatkovým úradom Košice (ďalej len „KPÚ Košice“), miestne a vecne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorému zo zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť dbať na to, aby obnova NKP prebehla v súlade s jej pamiatkovými hodnotami.

Pri požiari 10. marca 2012 zhoreli strechy na všetkých stavbách hradu a došlo aj k ďalším škodám a bolo zrejmé, že pre obnovenie a znovuoživenie jedného z najvýznamnejších múzeí Slovenskej republiky bude potrebné veľké množstvo času a práce. Aby sa predišlo ďalším škodám spôsobeným poveternostnými vplyvmi bolo v roku 2012 vyriešené dočasné prestrešenie jednotlivých stavieb hradu, ktoré po požiari zostali bez strechy a krovovej konštrukcie. Pri požiari boli výrazne poškodené aj samotné múry, ktoré niesli konštrukciu krovu, v niektorých prípadoch došlo dokonca aj k prepadnutiu stropov a klenieb. Z tohto dôvodu bola potrebná postupná sanácia múrov a ich ďalšie opravy, aby boli pripravené nielen na prípravovanú novú strešnú konštrukciu.

Trvalé krovové konštrukcie a strechy boli osadené v rokoch 2014 a 2015. Do konca roku 2015 boli opatrené aktívnymi bleskozvodmi a doplnkovým vybavením ako sú napr. klampiarske prvky. V roku 2015 boli s pomocou obce Krásnohorské Podhradie a Združenia gemerských remeselníkov odliate a osadené tri nové zvony vo zvonici kaplnky a skompletizovalo sa „najvyššie podlažie“ hradu - podkrovie.

Súbežne so spomínanými prácami na zastrešení jednotlivých stavieb hradu sa rozbehli aj prípravné procesy obnovy, napríklad: podrobné pamiatkové výskumy, inžiniersko-geologický prieskum, kompletné geodetické zameranie hradu, podrobný stavebnotechnický prieskum ako aj statické posúdenie stavby. Všetky tieto činnosti bolo potrebné vykonať predtým, než by sa pristúpilo k predprojektovej príprave obnovy.

V minulosti bol hrad Krásna Hôrka predmetom spomínaných odborných činností ako aj vedeckého bádania len v obmedzenej miere a neexistovali ani podrobné zamerania jednotlivých stavieb, ktoré sú podľa súčasných noriem nevyhnutné pre prípravu projektových dokumentácií. V súčasnosti je možné hodnoverným spôsobom obnoviť nejakú NKP len na základe vedecky podložených informácií, ktoré sa dajú získať prostredníctvom pamiatkových výskumov. Pri projektovaní obnov je totiž potrebné zohľadniť výsledky predpísaných výskumov a prieskumov. Architektonicko-historické výskumy boli realizované postupne, po jednotlivých pamiatkových objektoch hradu v rámci viacerých etapách. Ich výsledky v mnohých prípadoch revidovali dovtedajšie poznatky o stavebnom vývoji hradu a umožnili lepšie spoznať túto výnimočnú NKP.

V miestach kde sa predpokladali zásahy do zeme sa postupne uskutočnil aj archeologický výskum a v hradnej kaplnke reštaurátorský prieskum nástenných malieb, aby sa následne mohlo prísť k procesu ich reštaurovania, rovnako podliehajúcemu vyjadreniu orgánov pamiatkovej starostlivosti.

Až keď sú získané potrebné informácie pomocou prípravných procesov, je možné prísť k predprojektovej príprave, potom k samotnej projektovej činnosti a napokon k vybaveniu všetkých potrebných povolení v súvislosti s hotovou projektovou dokumentáciou. Bez schválenej projektovej dokumentácie (záväzné stanovisko KPÚ Košice, stavebné povolenie stavebného úradu) nie je možné začať verejné obstarávanie a následne ani samotné stavebné práce na celkovej obnove hradu.

V rámci predprojektovej prípravy Projekčné oddelenie Slovenského národného múzea Bratislava (ďalej len „POSNM“), zriadené na vypracovanie projektových dokumentácií obnovy hradu Krásna Hôrka, vykonalo analýzu archívnych materiálov, výsledkov pamiatkových výskumov a skutkového stavu. Navrhlo metodiku obnovy hradu, ktorú priebežne konzultovalo s odborníkmi na pamiatkovú starostlivosť. Pracovalo sa na architektonickej štúdii, kľúčovom podklade obnovy hradu. Hľadali sa aj riešenia a návrhy potrebnej technickej infraštruktúry pre hrad a územie pod ním (parkovisko a infocentrum).

POSNM okrem toho priebežne spracúva projektové dokumentácie, na základe ktorých je možné realizovať čiastkové stavebné práce na základe ohlásenia stavebnému úradu, resp. na základe stanoviska Okresného úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie. Sú to práce menšieho rozsahu, ku ktorým nie je potrebné stavebné povolenie. Napr. odstraňovanie vápenno-cementových omietok a cementového škárovania exteriérových murív, stabilizácia zemného násypu a piliera na parkáne, odstraňovanie násypov z okolia hradu a hradnej studne, atď. Navrstvenie stavebnej suty popri vonkajších hradbách, spolu s ďalšími nevhodnými úpravami z minulosti, ktoré sa teraz odstraňujú, vzniklo počas rekonštrukcie v 60. rokoch 20. storočia. Prispievala k vzliňaniu vlhkosti do hradných múrov a degradácii muriva. Nevhodné úpravy vyplývali aj z úrovne vtedajšieho poznania a centrálného plánovania, aby čo najskôr mohli byť pamiatky „prezentované pracujúcej verejnosti“. V súčasnosti sa pamiatky vnímajú komplexne na základe skutočných pamiatkových hodnôt a ich obnova musí postupovať obozretne a neopakovať chyby z minulosti.

Dôležitým krokom bolo aj vypracovanie zonálnej štúdie – posúdenie jestvujúcej vodovodnej siete v obci Krásnohorské Podhradie pre napojenie hradu Krásna Hôrka, nakoľko na hrade nie je dostupná voda z verejného vodovodu. Pre potreby spracovania projektových dokumentácií sa uskutočnila séria rokovaní so zástupcami Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. v súvislosti s možnosťami riešenia napojenia hradu na verejný vodovod a verejnú kanalizáciu; realizoval sa inžiniersko-geologický a hydrogeologický prieskum na pozemkoch v okolí a monitoring historickej dažďovej kanalizácie hradu.

Od roku 2012 do súčasnosti paralelne prebieha aj odborné ošetrovanie zbierkových predmetov z hradu Krásna Hôrka. Cieľom obnovy je totiž sprístupniť návštevníkom aj jeho veľmi bohaté múzejné zbierky.

Dodnes bolo odborne ošetrovaných v reštaurátorskom ateliéri a v konzervátorských dielňach Slovenského národného múzea – Múzea Betliar a tiež externými reštaurátormi viac ako 800 rôznorodých zbierkových predmetov. Napríklad zbierky militárií (chladné a palné zbrane), rôzne olejomaľby, medzi nimi aj veľkorozmerné obrazy, unikátna kolekcia 40 papierových a hodvábnych mortuárií Andrassyovcov, smútočná róba grófky Františky Andrassyovej (1898, Paríž), jej dvojdielny kostým a rôzne historické textilie z jej pozostalosti. Reštaurovaním prešli aj rôzne kusy nábytku, sarkofág, či rokokové vyrezávané, pozlátené stolové hodiny. Taktiež boli reštaurované súbory tlačovín ako aj súbory historických fotografií – ambrotypov. Vyžadovali si prácu reštaurátorov a špecialistov na kov, maľbu, textil, drevo, papier atď.

Veľmi dôležitým míľnikom celého procesu obnovy bolo uzatvorenie **Zmluvy o združení s obcou Krásnohorské Podhradie** (zverejnená v Centrálnom registri zmlúv 24. 05. 2019, účinná od 25. 05. 2019). Zmluva medzi Slovenským národným múzeom a obcou Krásnohorské Podhradie je jedinou možnou právnou formou participácie múzea a obce na projekte obnovy hradu Krásna Hôrka vzhľadom na prelínanie sa vlastníckych vzťahov k jestvujúcim nehnuteľnostiam v podhradí a budúcich stavieb (technická infraštruktúra, napr. parkovisko a siete technického vybavenia).

Ukončené bolo reštaurovanie nástenných malieb v kaplnke hradu. V roku 2020 sa v rámci stavebných prác zrealizovali napríklad: stavebné práce na odstraňovaní násypov (sutiny) z vonkajšej strany hradieb (cca 1000 m³) s archeologickým dohľadom, odstraňovanie požiarnej nádrže z gotickej veže hradu (bývalej požiarnej nádrže), stavebné práce súvisiace so statickým zabezpečením konštrukcií na strednom hrade. Od augusta prebiehal v areáli hradného komplexu predstihový archeologický výskum, v súčasnosti je ukončená 1. etapa, na ktorú sa vypracováva záverečná správa z výskumu; priebeh 2. etapy a ukončenie celého výskumu je naplánované na prvý polrok 2021.

Dôležitou časťou ďalšieho progresu pri obnove hradu je príprava stavby po stránke povoľovacieho procesu v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov ako aj príprava podkladov pre verejné obstarávanie:

Dňa 08. júna 2020 bolo vydané Územné rozhodnutie o umiestnení stavby a využívaní územia s názvom: „Obnova hradu Krásna Hôrka a revitalizácia bezprostredného okolia hradu“, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 28. augusta 2020. V súčasnosti sú hotové projekty v štádiu na stavebné povolenie. Pred žiadosťami na stavebné povolenie (bude ich šesť) je potrebné vysporiadať majetkovoprávne vzťahy v podhradí. Táto záležitosť obec rieši už asi dva roky a príslušné zmluvy by malo obecné zastupiteľstvo schváliť ešte v mesiaci december 2020. Po uzatvorení procesu vysporiadania bude možné pokračovať v príprave projektu, napr. dopracovaním stavebného zámeru na podanie žiadosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky o vykonanie štátnej expertízy na Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, ktorá musí byť vykonaná pred podaním žiadosti o prvé stavebné povolenie.

V súčasnosti prebieha aj proces vyňatia poľnohospodárskych a lesných pozemkov z pôdneho fondu a nastavuje sa nájomný vzťah s organizáciou Lesy Slovenskej republiky, š. p. pre potreby výstavby (tzv. „iné práva“ ku stavebnému konaniu) na ktorých budú umiestnené niektoré stavby. Napríklad v strednej zalesnenej časti hradného kopca bude skrytá požiarňa nádrž s nenápadnou zelenou strechou.

Časový harmonogram pre vyššie uvedené procesy bol stanovený nasledovne:

- **V rámci inžinierskej činnosti je potrebné získať vyjadrenia a stanoviská dotknutých orgánov k stavebnému konaniu (predpoklad prvý štvrtrok 2021).**
- **Príprava podkladov pre realizáciu stavby (projektové dokumentácie v štádiu realizačného projektu), rozpočtová dokumentácia stavby – naplánované do konca prvého polroku 2021.**
- **Vyhlásenie verejného obstarávania stavby – do tretieho štvrtroku roku 2021.**

Otázka č. 2: V akej výške sa pohybujú finančné prostriedky, ktoré boli do dnešnej doby vynaložené na rekonštrukciu predmetnej NKP?

Hrad Krásna Hôrka patrí medzi rozsiahlejšie NKP a okrem horného hradu v uplynulých desaťročiach neprešiel výraznejšou obnovou. Väčšina jeho pamiatkových objektov bola navyše výrazne poškodená pri požiari. Preto bude potrebná jeho rozsiahla a finančne náročná rekonštrukcia. Na obnovu tejto NKP sú k dispozícii financie z viacerých zdrojov ako to vyplýva z nižšie uvedenej tabuľky. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v roku 2007 hrad spolu s ostatným majetkom poistilo a preto sú k dispozícii finančné prostriedky, pochádzajúce z poistného plnenia. Na rekonštrukciu sa využívajú aj výnosy z verejnej zbierky, ktorá bola vyhlásená dňa 13. marca 2012 a po predĺžení v roku 2013 bola uzavretá až dňa 13. marca 2014. Na obnovu tejto NKP prispieje aj Slovenská republika zo štátneho rozpočtu. Z nižšie uvedenej tabuľky vyplývajú aktuálne údaje o výške finančných prostriedkov, ktoré boli k dátumu 09. decembra 2020 už vynaložené na rekonštrukciu hradu Krásna Hôrka.

Zdroje a čerpanie finančných prostriedkov od roku 2012 na obnovu hradu Krásna Hôrka

Poistné plnenie		Verejná zbierka		Štátny rozpočet
Počiatkový stav	7 007 591,58 €	Počiatkový stav	180 523,39 €	-
Čerpanie ku 09.12.2020	998 874,61 €	Čerpanie ku 09.12.2020	25 200,39 €	Čerpanie: 22 771,73 €
Prípravné a zabezpečovacie práce, posudky, výskumy, projektové činnosti, realizácia stavebných prác, reštaurovanie zbierkových predmetov, hradnej kaplnky, a iné.		Výskumy a odborné ošetrovanie, resp. reštaurovanie zbierkových predmetov zo zbierkového fondu hradu Krásna Hôrka.		Povinný odvod za vyňatie lesnej pôdy.

Otázka č. 3: Kedy plánuje rezort kultúry dokončiť rekonštrukciu predmetnej NKP tak, aby boli priestory pamiatky sprístupnené pre verejnosť?

Termín pre sprístupnenie hradu Krásna Hôrka (okrem časti horného hradu) Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky určilo 10. októbra 2023.

S pozdravom

Vážený pán
Miloš Svrček
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1

Na vedomie:
Vážený pán
Boris Kollár
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1